

Suomi ja Kanada Pohjoiset kumppanit

Suomen Kanada-toimintaohjelma

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

**Suomi ja Kanada
Pohjoiset kumppanit**

Suomen Kanada-toimintaohjelma

SISÄLTÖ

1.	JOHDANTO	5
2.	KANADAN ASEMA MAAILMASSA	6
3.	SUOMEN JA KANADAN SUHTEET	8
4.	EU:N JA KANADAN SUHTEET	10
5.	ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka	12
	5.1. Arktiset kysymykset	12
	5.2. YK	13
	5.3. Kriisinhallinta.....	14
	5.4. Ihmisoikeudet, demokratia ja tasa-arvo	14
	5.5. Kehityspolitiikka	15
6.	SUOMEN JA KANADAN KAUPALLIS-TALOUDELLINEN YHTEISTYÖ	17
7.	TIEDE-, TEKNOLOGIA- JA INNOVAATIOYHTEISTYÖ	19
8.	ILMASTONMUUTOS, YMPÄRISTÖ JA ENERGIA	20
	8.1. Ilmastokysymykset	20
	8.2. Ympäristö	21
	8.3. Energia	21
9.	KORKEAKOULU- JA KOULUTUSYHTEISTYÖ	23
	9.1. Korkeakoulutus	23
	9.2. Peruskoulutus ja toisen asteen koulutus	23
10.	OIKEUS- JA SISÄASIAT	25
	10.1. Henkilö- ja tavaraliikkuvuus	25
	10.2. Maahanmuutto ja siirtolaisuus	25
11.	JULKISUUSDIPLOMATIA	27

1. JOHDANTO

Suomen ja Kanadan väliset suhteet ovat hyvät. Tätä edistävät niin molempien pohjoinen sijainti, pitkälti yhteinen arvopohja kuin samat näkemykset useasta kansainvälisestä kysymyksestä. Taloudellisessa yhteistyössä on suurta potentiaalia. Kanada on vahva arktinen toimija. Yhteiskunnallisesti Kanada on yksi maailman monikulttuurisimmista valtioista, ja sen maahanmuuttopolitiikkaa pidetään onnistuneena.

Kanada on Suomelle tärkeä ja luonteva yhteistyökumppani. Tämän toimintaohjelman tarkoituksena on luoda katsaus Kanadaan kansainvälisenä toimijana, tarkastella Suomen ja Kanadan yhteistyötä, EU:n ja Kanadan välisiä suhteita sekä hahmottaa konkreettisia yhteistyömahdollisuuksia osapuolten välillä. Tavoitteena on tiivistää suhteita sekä kahdensivuisesti että EU:n ja Kanadan yhteistyön osalta.

2. KANADAN ASEMA MAAILMASSA

Kanada on Kansainyhteisöön kuuluva liittovaltio, joka koostuu kymmenestä provinsista ja kolmesta territoriosta. Kanadan liittovaltion poliittinen ja hallinnollinen valta on pääministerillä ja hallituksella. Monarkiaa liittovaltiossa edustaa kenraalikuvernööri. Nykyinen pääministeri, konservatiivipuolueen johtaja Stephen Harper on toiminut tehtävässään vuodesta 2006 lähtien. Kevään 2011 vaaleissa konservatiivit saivat enemmistön parlamentin ala-huoneeseen, mikä vahvistaa Harperin hallituksen asemaa.

Kanada on taloudellisesti hyvin menestynyt valtio. Se on selviytynyt maailmanlaajuisesta rahoituskriisistä paremmin kuin useimmat teollisuusmaat, mikä johtuu maan valtionalouden vahvuudesta ja pankkijärjestelmän vakaudesta. Kanada on maailman yhdeksänneksi suurin talous ja kahdeksanneksi suurin maa ulkomaankaupan volyymiltaan. Kanada on jäsen G7/8:ssa ja G20:ssa.

Perinteisesti Kanada on ollut aktiivinen ja aloitteellinen toimija monenkeskisessä kansainvälisessä yhteistyössä. Kanadalla on vahva rooli YK:n kriisinhallintaoperaatioissa, ja se on monesti ollut aloitteellinen kansainvälistä turvallisuutta edistävissä hankkeissa, kuten Ottawan miinakieltosopimuksen aikaansaamisessa.

Kanadan ulkopoliittikan tärkein prioriteetti on suhde Yhdysvaltoihin. Maat ovat vahvasti integroituneita niin taloudellisesti, poliittisesti kuin sotilaallisestikin. Kanada ja Yhdysvallat ovat YK:n perustajavaltioita ja kuuluvat samaan puolustusliittoon (Nato) sekä samaan kauppaliittoon (Nafta). Ulkopoliittikan muita alueellisia prioriteetteja ovat Afganistan, Etelä- ja Keski-Amerikka sekä Tyynenmeren alue, erityisesti sen nousevat taloudet.

Kanada on arktinen suurvalta, jonka pohjoiset alueet muodostavat huomattavan osan sen pinta-alasta. Kanada korostaa vahvasti itsemääräämisoikeuttaan alueella ja haluaa vaikuttaa arktisten alueiden ja politiikan kehityksen suuntaan. Tulevaisuudessa alueen poliittinen, sotilaallinen, taloudellinen ja ekologinen merkitys Kanadalle kasvaa edelleen. Kanada on keskeinen toimija Arktisessa neuvostossa ja toimii sen puheenjohtajana seuraavan kerran 2013–2015.

Luonnonvaroiltaan Kanada on huomattavan omavarainen; muun muassa sen öljyvarannot ovat toiseksi suurimmat maailmassa. Kanada on myös tärkeä mineraalien tuottaja. Huomattava osa mineraali-, öljy- ja kaasuvarannoista sijaitsee maan pohjoisissa osissa, mikä lisää alueen strategista

merkitystä. Kanadan metsävarat ovat valtavat ja se on maailman suurin metsätaloustuotteiden viejä.

Kauppapolitiikassa Kanada on vankka vapaakaupan kannattaja. Ulkomaankaupassa tärkein kumppani on Yhdysvallat, johon suuntautuu yli 70 prosenttia viennistä. Kaupan alueelliseksi monipuolistamiseksi Kanada on viime vuosina tehnyt useita vapaakauppasopimuksia muuan muassa Latinalaisen Amerikan ja Lähi-idän valtioiden kanssa. EU on Kanadan toiseksi suurin kauppakumppani. Osapuolet neuvottelevat parhaillaan laaja-alaisesta talous- ja kauppasopimuksesta (Comprehensive Economic and Trade Agreement, CETA). Sopimuksen voimaantuminen tulee kasvattamaan Kanadan ja EU:n välistä kaupallis-taloudellista kanssakäymistä merkittävästi.

3. SUOMEN JA KANADAN SUHTEET

Suomen ja Kanadan väliset suhteet ovat hyvät. Maita yhdistää yhteinen arvopohja, taloudellinen kehittyneisyys, pohjoinen sijainti ja kaksikielinen yhteiskunta. Suomen tavoin Kanadalle keskeisiä tavoitteita ovat demokratian, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen turvallisuuden edistäminen. Näkemykset kansainvälisillä foorumeilla kuten YK:ssa ovat olleet perinteisesti samankaltaisia. Maita yhdistää myös aktiivinen toiminta kriisinhallintaoperaatioissa sekä arktisissa kysymyksissä. Kanssakäymistä luonnehtii avoimuus ja samanhenkisyys. Helsinki-prosessin aikana Kanada osallistui aktiivisesti Suomen ja Tansanian kokoamaan epäviralliseen ystävämaiten ryhmään ja koordinoi erityisesti pienaseiden valvontaan liittyviä dialogeja.

Suomi tunnetaan Kanadassa melko hyvin ja kanadalaisen yhteiskunnan siteet Suomeen ovat vahvat. Siirtolaisten virta Suomesta Kanadaan 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alkuvuosikymmeninä oli voimakasta. Tämän seurauksena jopa 130 000 henkilöllä Kanadassa on suomalaistausta.

Suomen ja Kanadan poliittiset suhteet ovat erinomaiset, joskin suhteiden tiivistäminen on edelleen tarpeen. Viime vuosina kontaktit ja vierailuvaihto ovatkin lisääntyneet. Maiden välillä toteutui vuosien 2009 ja 2010 aikana useita korkean poliittisen tason vierailuita. Kanadan parlamentin alahuoneen puhemies vieraili Suomessa ja Suomen opetusministeri Kanadassa vuonna 2009; lisäksi poliittista johtoa ja ministereitä vieraili Vancouverin talviolympialaisten yhteydessä Kanadassa, ja Kanadan ulkoministeri teki matkan Suomeen vuonna 2010. Kontakteja Suomesta on lisätty myös Albertan, Ontarion, Quebecin ja atlanttisten provinssien kanssa. Yhteistyö hallinnon molemmilla tasoilla on Suomen kannalta tärkeää, sillä Kanadassa provinseilla on joko yksinomaista tai merkittävää toimivaltaa esimerkiksi energian, ympäristöpolitiikan, terveydenhuollon ja koulutuksen aloilla. Tavoitteena on tiivis yhteydenpito sekä liittovaltion että aluehallinnon suuntaan.

Konkreettisia ja vielä hyödyntämättömiä yhteistyömahdollisuuksia on erityisesti kaupallisella ja innovaatiosektoreilla. Kanadassa Suomi nähdään innovaatio- ja osaamisyhteiskuntana ja maan saavutukset korkean teknologian alueella tunnetaan hyvin. Kiinnostus tehdä yhteistyötä Suomen kanssa on suuri.

Kanadan onnistuneet ratkaisut maahanmuuttopolitiikassa ja monikulttuurisuuden edistämisessä tarjoavat Suomelle erinomaisen mallin oman politiikan kehittämiseksi. Aihe on ollut toistuvasti esillä maiden viran-

omaisten välisissä keskusteluissa. Vähemmistöihin ja alkuperäiskansoihin liittyvät kysymykset ovat alue, jossa vuoropuhelua maiden välillä voidaan lisätä. Myös koulutussektorilla on erinomaisia yhteistyömahdollisuuksia. Suomen peruskoulun menestys ja toisen asteen koulutuksen rakenteelliset ratkaisut herättävät Kanadassa suurta kiinnostusta. Samanaikaisesti Suomi puolestaan voi oppia Kanadan koulutuspoliittisista ratkaisuista, kuten maahanmuuttajien opetuksesta ja verkostopohjaisesta koulun kehittämisestä. Vuoropuhelua peruskoulutuksessa tulee tehostaa sekä panostaa kumppanuuksien luomiseen maiden korkeakoulujen välillä.

Liikunnan alan yhteistyö Suomen ja Kanadan välillä on kehittymässä voimakkaasti. Yhteistyö on monin tavoin luontevaa, sillä urheilun olosuhteet Kanadassa ja Suomessa muistuttavat ilmaston vuoksi toisiaan. Yhteistyötä Suomen ja Kanadan välillä on tiivistetty sekä valtionhallinnon että urheiluliikkeen parissa.

Tavoitteet:

- Toimitaan aktiivisesti vierailuvaihdon tiivistämiseksi sekä liittovaltion hallituksen ja parlamentin että provinssihallitusten kanssa.
- Edistetään konkreettista yhteistyötä keskeisillä aloilla kuten kaupallisella ja innovaatio- ja tutkimussektoreilla.

4. EU:N JA KANADAN SUHTEET

EU ja Kanada ovat pitkäaikaisia ja strategisia yhteistyökumppaneita. Osa-puolten taloudellinen yhteistyö käynnistyi jo 1950-luvulla. Vuonna 1976 EEC ja Kanada allekirjoittivat sopimuksen taloudellisesta yhteistyöstä, joka oli la-jissaan ensimmäinen EU:n teollistuneen kolmannen maan kanssa tekemä sopimus. Vuosikymmenten aikana yhteistyö on laajentunut merkittävästi myös muille sektoreille ja on tiivistä muun muassa kriisinhallinnan, kou-lutuksen, tieteen ja tutkimuksen, oikeus- ja sisäasioiden, terveyden sekä liikenteen ja merenkulun aloilla. EU ja Kanada kokoontuvat vuosittain huippukokoukseen, jossa luodaan suuntaviivat taloudelliselle ja poliittiselle yhteistyölle.

EU on Kanadan toiseksi suurin kauppakumppani. EU ja Kanada käynnistivät toukokuussa 2009 neuvottelut vapaakauppasopimuksesta (Comprehensive Economic and Trade Agreement, CETA), jotka pyritään saamaan päätökseen vuoden 2012 aikana. EU:lle CETA tulee olemaan kattavin kolmannen maan kanssa tehtävä taloudellinen yhteistyösopimus sekä ensimmäinen kehitytynen teollisuusmaan kanssa solmittava vapaakauppasopimus. Kanadalle sopimus on merkittävä, sillä se laajentaa kauppasuhteita Eurooppaan tasa-painottamaan Yhdysvaltain hallitsevaa asemaa.

EU:n ja Kanadan välisen kaupan on ennustettu kasvavan CETA-sopimuk-sen myötä noin 25 prosenttia. EU:lle ja myös Suomelle keskeinen kysymys neuvotteluprosessin aikana on ollut Kanadan provinssien oikeudellinen sitoutuminen sopimukseen, erityisesti julkisten hankintojen osalta. Tähän mennessä on jo saatu poliittinen sitoumus. Lisäksi provinssit ovat osallistu-neet aktiivisesti neuvotteluihin.

Syksyllä 2011 on käynnistetty myös neuvottelut EU:n ja Kanadan välisestä puitesopimuksesta, joka kattaa kaikki muut kuin taloudellisen yhteistyön osa-alueet. Tavoitteena on myös vahvistaa poliittista vuoropuhelua sisällyttämällä sopimukseen poliittiset lausekkeet (kuten ihmisoikeuksien edistäminen, demokratia ja hyvä hallinto sekä terrorismin ja joukkotuho-aseiden vastaiset toimet).

Kanada on EU:n Pohjoisen ulottuvuuden (PU) tarkkailijajäsen ja mukana PU:n ympäristökumppanuudessa sekä sosiaali- ja terveystumppanuudessa.

EU:n ja Kanadan suhteissa on myös tiivistämisen mahdollisuuksia, ottaen huomioon maiden yhteiset lähtökohdat ja näkemykset useissa kansain-välisen agendan kysymyksissä. Tällainen alue on esimerkiksi arktiset

kysymykset, joissa yhteistyötä voidaan syventää ilmastoon, ympäristöön ja alkuperäiskansojen asemaan liittyvissä kysymyksissä sekä tutkimuksessa. Suomi pitää arktisia kysymyksiä keskeisenä osa-alueena EU:n ja Kanadan välisten suhteiden kokonaisuudessa ja on korostanut tätä EU-agendalla. EU ja sen jäsenmaat tulevat jatkamaan ponnisteluja Kanadan hallituksen saamiseksi mukaan ilmastonmuutoksen torjumiseen tähtääviin kansainvälisiin järjestelyihin.

EU:n ja Kanadan välillä on myös eräitä kauppakiistoja, joista viimeisin liittyy EU:n päätökseen kieltää hyljetuotteiden kauppa alueellaan. Kiista on parhaillaan WTO:n riitojenratkaisuelimen käsiteltävänä. Mahdollinen uusi kauppakiista liittyy EU:n valmistelemiin ajoneuvojen polttonesteiden laatu-direktiivin täytäntöönpanomääräyksiin. Öljyhiekateollisuus on Kanadalle taloudellisesti merkittävä sektori ja Kanadan näkemyksen mukaan uudet määräykset asettaisivat öljyhiekasta erotetun raakaöljyn muita raakaöljyjä huonompaan asemaan EU-markkinoilla.

Tavoitteet:

- Edistetään EU:n ja Kanadan yhteistyötä laaja-alaisesti esimerkiksi ilmaston, ympäristön ja alkuperäiskansojen osalta. Vahvistetaan kumppanuutta käynnissä olevien sopimusneuvotteluiden tavoitteiden mukaisesti.
- Pidetään esillä arktisia kysymyksiä tärkeänä osa-alueena EU:n ja Kanadan välisellä agendalla, ml. huippukokoukset.
- Vaikutetaan siihen, että CETA-sopimuksesta ja EU:n ja Kanadan välisestä puitesopimuksesta käytävät neuvottelut saadaan myönteiseen päätökseen suunnitellussa aikataulussa. Myötävaikutetaan sopimusten nopeaan voimaansaattamiseen ja tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

5. ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

5.1. Arktiset kysymykset

Kanada on arktinen suurvalta. Pohjoiset alueet muodostavat noin kaksi viidesosaa eli neljä miljoonaa neliökilometriä sen kokonaispinta-alasta. Alueen poliittinen, sotilaallinen, taloudellinen ja ekologinen merkitys Kandalle kasvaa jatkuvasti. Alueella on mittavat öljy-, kaasu- ja mineraalivarat, ja ilmastonmuutoksen etenemisen vuoksi pääsy alueelle helpottuu tulevaisuudessa merkittävästi. Tämä heijastuu myös alueen kauttakulkureitteihin.

Suomi ja Kanada ovat Arktisen neuvoston jäsenmaita. Kanada näkee arktisen neuvoston tärkeimpänä foorumina arktisten kysymysten käsittelylle verrattuna ns. arktisten rantavaltioiden kokoonpanoon. Kanada on suhtautunut varauksellisesti Euroopan komission hakemukseen päästä Arktisen neuvoston tarkkailijaksi, mutta viime aikoina kannoissa on tapahtunut lähentymistä ja dialogia on syytä jatkaa.

Pääministeri Harperin hallitus on pitänyt arktisia kysymyksiä esillä aktiivisesti. Kanadan arktinen politiikka on painottunut pitkälti itsemääräämisoikeuden varmistamiseen, ja se on esittänyt huolensa muiden maiden mahdollisista aluevaatimuksista ja kauttakulusta alueillaan. Kanadan pohjoisen strategian (Integrated Northern Strategy) päälinjaukset ovat vuodelta 2007. Sen mukaiset painopistealueet ovat itsemääräämisoikeus, ympäristö, sosiaalinen ja taloudellinen kehitys ja hallinnon kehittäminen. Strategian tuoreimmassa päivityksessä 2010 tuodaan esiin alkuperäiskansat aikaisempaa painokkaammin.

Kanada tähtää turvallisuuslänälön vahvistamiseen arktisilla alueilla. Tästä osoituksena on muun muassa Resolute Bayn asevoimien arktinen koulutustukikohta, partiointia suorittavien, usein alkuperäiskansoja edustavien sotilaiden (Canadian Rangers) määrän kasvattaminen, Nanisivikin arktisen syväsataman ja huoltotukikohdan rakentaminen 2011 sekä päätös 6–8 jäävahvistetun partiointiveneen ja raskaan jäänmurtajan hankkimisesta merivartiostolle.

Alushankinnat antavat mahdollisuuden Suomen ja Kanadan kaupalliseen yhteistyöhön. Suomen osaamista voidaan hyödyntää laivansuunnittelussa sekä komponenttien toimituksessa. Suomella on lisäksi osaamista arktiseen ympäristöön soveltuvassa teknologiassa, esimerkiksi kaivostoiminnan koneissa ja laitteissa, ympäristömittausteknologiassa sekä öljyntorjunnassa jääoloissa. Myös mahdollisuudet tutkimus- ja innovaatioyhteistyöhön maiden välillä ovat kiinnostavia.

Tavoitteet:

- Edistetään EU:n ja Kanadan yhteistyön tiivistämistä ja laajentamista arktisissa kysymyksissä.
- Toimitaan aktiivisessa yhteistyössä Kanadan kanssa Arktisen neuvoston vahvistamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi.
- Pyritään saamaan Kanadan tuki Euroopan komission arktiselle politiikalle ja komission tarkkailija-asemalle Arktisessa neuvostossa.
- Edistetään arktiseen osaamiseen liittyvää yhteistyötä, tutkimusta ja kauppaa Kanadan kanssa muun muassa laivanrakennuksen ja ympäristötekniikan alueilla. Tuodaan esiin suomalaista asiantuntemusta ja osaamista.

5.2. YK

Kanada on perinteisesti vahva monenkeskisen yhteistyön edistäjä. Kanada oli aikanaan vahvasti luomassa YK:n rauhanturvaamisjärjestelmää. 1990-luvun alkupuolelta lähtien Kanada on kuulunut rauhanturvaamisen ja myöhemmin muotoutuneen rauhanrakentamisen kehityksen eturintamaan. Kanadan ja Suomen näkemykset ovat perinteisesti olleet useissa YK-agenssan kysymyksissä hyvin samanmielisiä, ja maat ovat toimineet läheisessä yhteistyössä. Kanada on vuodesta 1990 lähtien toiminut YK:n yleiskokouksen alaisen rauhanturvaamisen erityiskomitean puheenjohtajana. YK:n huippukokouksessa 2005 hyväksytty suojeluvastuun periaate on ollut Kanadan kärkihankkeita. Muita Kanadalle tärkeitä teemoja ovat oikeusvaltion vahvistaminen, ihmisoikeudet ja naisten oikeudet. Kanada on toiminut aktiivisesti ja näkyvästi YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (Naiset, rauha ja turvallisuus) edistämiseksi ja toimii aloitteestaan perustetun 1325-ystäväryhmän puheenjohtajana. Yhteistyö Suomen kanssa on ollut erinomaista.

Kanada on bruttokansantuotteeseen suhteutettuna ollut aina merkittävä humanitaarisen avun antaja ja tunnettu nopeasta reagoinnistaan kansainvälisiin kysymyksiin.

Suomen mahdollisen turvaneuvostojäsenyyden aikana yhteistyö usein samanmielisen Kanadan kanssa on tärkeää. Kanada on ollut kuudesti YK:n turvallisuusneuvoston jäsen.

Tavoitteet:

- Toimitaan YK:ssa aktiivisesti yhteistyössä Kanadan kanssa yhteisten tavoitteiden edistämiseksi, erityisesti rauhan ja turvallisuuden kysymyksissä.

5.3. Kriisinhallinta

Afganistan on Kanadan viime vuosien tärkein ulkopoliittinen, sotilaallinen ja kehityspoliittinen sitoumus. Kanada on menettänyt operaatiossa enemmän sotilaita (yli 150 kuollutta) kuin missään muussa operaatiossaan. Kanada on tehnyt päätöksen vetäytymisestä taistelutehtävistä, ja heinäkuussa 2011 aloitettiin noin 2 800 sotilaan vahvuisen taistelujoukon kotiuttaminen Afganistanista. Kanada sijoittaa Afganistaniin kuitenkin 950 sotilasta koulutus- ja tukitehtäviin sekä siviilikriisinhallintatehtäviin 45 henkilöä, joista osa EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioon. YK:n piirissä tekemänsä pitkäjänteisen työn ja toisaalta Afganistanin kokemusten pohjalta Kanada on toiminut kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan merkittävänä kehittäjänä. Kanada on esimerkiksi ensimmäisten joukossa ollut luomassa innovatiivisia turvallisuuden ja kehityksen rahoitusmekanismeja.

Vuonna 2005 solmittiin puitesopimus Kanadan osallistumisesta EU:n kriisinhallintatehtäviin. Kanada on osallistunut EU:n siviilikriisinhallintaoperaatioihin Afganistanissa, Palestiinalaisalueilla, Bosnia-Hertsegovinassa, EU:n vaalitarkkailumissioissa Pakistanissa, Kongossa ja Acehissa sekä EU:n oikeusvaltio-operaatio Kosovossa. Kuopion kriisinhallintakeskus ja kanadalainen CANADEM (Canada's Civilian Reserve) selvittelevät mahdollisuuksia yhteistyöhön siviilikriisinhallinnan rekrytointien sekä tiedonvaihdon ja tietojärjestelmien suhteen. Mahdollisuuksia yhteistyöhön tarjoutuu myös Suomen Nato-yhteistyön puitteissa.

Kanadan osallistumisella Libya-operaatioon on ollut parlamentin lähes yksimielinen tuki. Naton operaation johdossa toimi maaliskuusta 2011 kanadalainen kenraaliluutnantti Charles Bouchard. Kanada osallistui operaatioon merkittävillä sotilas- ja kalustomäärillä.

Tavoitteet:

- Edistetään vuoropuhelua ja yhteistyötä Kanadan kanssa kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan kehittämiseksi.
- Toimitaan Kanadan kanssa hyvässä yhteistyössä kriisinhallinnan kenttätehtävissä.

5.4. Ihmisoikeudet, demokratia ja tasa-arvo

Suomea ja Kanadaa yhdistää pitkälti yhteinen arvopohja ihmisoikeuksien, demokratian ja tasa-arvon edistämisessä, ja maat ovat toimineet yhdessä etenkin monenkeskisillä foorumeilla näiden asioiden puolesta.

Alkuperäiskansojen asema on tärkeä kysymys Kanadalle. Maan pohjoisosissa alkuperäiskansat, inuiitit, metissit ja intiaanit, ovat väestöllisesti enemmistöinä; koko maassa osuus väestöstä on 3,4 %. Viime aikoina alkuperäiskansojen oloissa on tapahtunut myönteistä kehitystä, joskin Kanada itsekin myöntää, että sillä on paljon tehtävää erityisesti alkuperäiskansojen sosiaalisten ja koulutuksellisten olojen parantamisessa. Myös maanomistuskysymykset ja luonnonvarojen hyödyntäminen aiheuttavat kitkaa.

Kanada ei ole liittynyt ILO:n alkuperäiskansasopimukseen ja äänesti vastaan YK:n hyväksyessä alkuperäiskansojen oikeuksien julistuksen vuonna 2007. Kanada kuitenkin hyväksyi julistuksen 2010. Suomen tavoitteena on ratifioida ILO:n alkuperäiskansasopimus hallituskauden 2011–2014 välisenä aikana. Kanadassa on kiinnostusta saamelaiten asemaa kohtaan. Suomi ja Kanada käyvät säännöllistä vuoropuhelua vähemmistöjen asemasta.

Tavoitteet:

- Edistetään vuoropuhelua ja yhteistyötä Kanadan kanssa ihmisoikeuskysymyksissä, ml. alkuperäiskansojen aseman parantaminen.

5.5. Kehityspolitiikka

Kanada on sitoutunut YK:n vuosituhattavoitteisiin kasvattaa kehitysavun määrää 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta vuoteen 2015 mennessä. Kanada arvioi pääsevänsä tavoitteeseen vuonna 2019. Vuonna 2011 kehitysavun määrä on noin 0,33 prosenttia bruttokansantulosta. Taso on tarkoitus pitää samana vuoteen 2014 saakka, jonka jälkeen sitä on seuraavan kerran tarkoitus korottaa, jotta tavoiteaikataulussa (0,7 % / 2019) pysytään. ODA-rahoitus on kohdistettu seuraaville sektoreille: kehitysapu, taloudellinen tuki, kriisi- ja humanitaarinen apu sekä tutkimustoiminta.

Kanada on puolittanut kehitysyhteistyön kohdemaiden lukumäärän kymmenessä vuodessa. Leikkaukset ovat koskeneet nimenomaan Afrikkaa. Kanadalaiset kuitenkin vakuuttavat, että Afrikkaa ei ole tarkoitus laiminlyödä vaan panostaa enemmän jäljelle jääneisiin maihin. Hallitus valmistelee parhaillaan uutta Afrikka-strategiaansa. Viime vuosina painopiste on jonkin verran siirtynyt Afrikasta Etelä-Amerikan ja Karibian suuntaan. Keskeisin kohde on Haiti. Sen ohella viime vuosina Kanadan tärkein kehitysyhteistyön kohdemaana on ollut Afganistan. ODA-rahoitus on ollut yhteensä 1,9 miljardia Kanadan dollaria (n. 1,35 mrd. €) vuosina 2001–2010. Palestiinalaisalueilla Kanada on – poikkeuksena muiden rahoittajien joukossa – lopettanut yleis-

rahoituksen maksamisen YK:n palestiinalaispakolaisjärjestölle UNRWA:lle (United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees) vedoten riskeihin terroritoiminnan rahoittamisesta.

Kanada on vuodesta 2010 lähtien toiminut ruoka-apukomitean (Food Aid Committee) puheenjohtajana ja johtaa parhaillaan neuvotteluja uuden elintarvikeapua koskevan yleissopimuksen (Food Assistance Convention) aikaansaamiseksi.

Tavoitteet:

- Tutkitaan Suomen mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä Kanadan kanssa kehitysyhteistyön alalla eri maissa kuten Karibiassa. Selvitetään mahdollisuudet lisätä yhteistyötä CIDA:n (Canadian International Development Agency) kanssa, ml. humanitaarinen apu.
- Vahvistetaan EU:n ja Kanadan strategisen kumppanuuden tarjoamaa väylää kehityspoliittiseen vuoropuheluun ja vaikuttamiseen. Tiivistetään yhteistyötä kehitysavun tuloksellisuusteemoissa, ml. avunantajamaiden koordinaatio ja työnjako kumppanimaissa.
- Pyritään tiiviimpään yhteistyöhön kansainvälisen kehityspolitiikan foorumeilla (YK, kehityspankit ja OECD).

6. SUOMEN JA KANADAN KAUPALLIS- TALOUDELLINEN YHTEISTYÖ

Kanada tarjoaa vauraana ja kehittyneenä taloutena paljon yhteistyömahdollisuuksia suomalaisyrityksille. Kaupallisia mahdollisuuksia on erityisesti arktisen teknologian, energian, cleantechin, metsätalouden, nanoteknologian, ICT-pohjaisten palveluiden, kaivosalan ja laivanrakennuksen aloilla. Yritysten kiinnostus Kanadaa kohtaan on nousussa: Finpron keväällä 2011 tekemässä kyselytutkimuksessa Kanada oli yritysten mielestä eräs kiinnostavimmista uusista markkinoista.

Maiden kahdenvälisessä kaupassa vienti Suomesta Kanadaan on kasvusuunnassa. Kauppatase oli vuonna 2010 ylijäämäinen 280 miljoonaa euroa: vienti oli 625 milj. € (+ 37 % edellisvuodesta), tuonti 345 milj. € (+20 %). Tällä hetkellä tärkeimpiä sekä vienti- että tuontituotteita ovat koneet, laitteet ja kuljetusvälineet sekä poltto- ja voiteluaineet. Kanadasta tuodaan Suomeen myös paljon malmeja.

Yritysten kansainvälistyminen ja vienninedistäminen ovat tärkeitä tavoitteita, joita edistetään sekä poliittisella tasolla että viranomaistoimin. Kanadassa vieraili yritysvaltuuskunta elinkeinoministerin johdolla helmikuussa 2010. Vierailun seurauksena on mm. käynnistetty innovaatioyhteistyötä Albertan provinssin kanssa.

Suomalaisyrityksillä on Kanadan markkinoilla hyvin vähän kaupan ja investointien esteitä. Suurin osa ongelmista liittyy Kanadan korkeisiin tullitariffeihin ja hankaliin teknisiin tuotemääräyksiin. Esimerkiksi Kanadan korkea tuontitulli laivoille ja aluksille on heikentänyt telakkateollisuuden kilpailukykyä Kanadan markkinoilla. Lisäksi tuontitullit tietyissä mootoriajoneuvoluokissa haittaavat Suomen vientiä maahan. Samalla Kanadan erilaiset tekniset tuotemääräykset ja sertifiointivaatimukset ovat vaikeuttaneet muun muassa suomalaisen energiateknologian vientiä Kanadaan. EU:n ja Suomen tavoitteena CETA-vapaakauppasopimusneuvotteluissa on poistaa em. kaltaisia kaupan ja investointien esteitä Kanadan markkinoilta. Lisäksi EU:n tehostettu sisäinen yhteistyö EU:n ulkopuolisilla markkinoilla kohdattujen esteiden poistamiseksi (niin kutsuttu markkinoillepääsystrategia) antaa mahdollisuuden puuttua myös suomalaisyritysten Kanadan markkinoilla kohtaamiin esteisiin. Myös Suomen ja Kanadan kahdenväliset korkean tason tapaamiset mahdollistavat keskustelut kaupan ja investointien esteiden poistamiseksi.

Suomalaisyrietykset ovat perinteisesti investoineet Kanadaan enemmän kuin kanadalaisyrietykset Suomeen. Vahvoja aloja ovat metsätalous, puunjalostusteollisuus, kemia ja it-sektori. Kanadalaisininvestoinnit Suomessa ovat viime vuosina lisääntyneet erityisesti kaivosalalla. Muun muassa Cameco Corp. sijoitti vuoden 2011 alussa 45 miljoonaa euroa kaivosyhtiö Talvivaaraan uraanin talteenottolaitoksen rakentamiseen. Muita investointeja Suomeen ovat tehneet Agnico Eagle (Kittilän kultakaivos), First Quantum Minerals (Kevitsan nikkeli-kuparikaivos). Lisäksi Bombardier on rakentanut moottorikelkkojen tuotantolaitoksen Rovaniemelle.

Tavoitteet:

- Edistetään Suomen taloudellisia intressejä ja suomalaisen elinkeinoelämän esteetöntä toimintaa Kanadassa myös virallisten suhteiden avulla. Toimitaan aktiivisesti sekä kahdenvälisesti että EU:ssa Kanadan markkinoilla olevien kaupan ja investointien esteiden poistamiseksi.
- Käytetään suurlähetystön verkostoitumista viranomaisten, akateemisen maailman ja elinkeinoelämän kanssa suomalaisen elinkeinoelämän hyväksi, tavoitteena yhteistyömahdollisuuksien tunnistaminen ja niistä tiedottaminen.
- Kehitetään Kanadassa toimivien eri tahojen – suurlähetystö, Finpron partnerikonsultti ja muut konsulttiyritykset, kauppakamarit ja kunniakonsulit – yhteistyötä viennin ja kansainvälistymisen edistämistoiminnan (VKE) tehostamiseksi Suomi-talon (House of Finland) konseptin mukaisesti.
- Toimitaan aloitteellisesti hyvin kohdennettujen VKE-vierailujen ja -tilaisuuksien toteuttamiseksi.

7. TIEDE-, TEKNOLOGIA- JA INNOVAATIOYHTEISTYÖ

Suomalaisille yliopistoille, tutkimuslaitoksille ja yrityksille on ensiarvoisen tärkeää verkottua kansainvälisten kumppaneiden ja huippuosaajien kanssa. Kanadassa tutkimus- ja kehitystoimintaan on panostettu vahvasti ja Suomi nähdään kiinnostavana yhteistyökumppanina. Tiede-, teknologia- ja innovaatiosektori onkin eräs potentiaalisimmista yhteistyöalueista Suomen ja Kanadan välillä. Kanadassa kiinnostusta on niin liittovaltion tasolla kuin provinssien taholla, mistä esimerkkeinä Albertasta, New Brunswickistä ja Yukonin territoriota alkuvuonna 2011 tehdyt vierailut Suomeen suomalaisen innovaatiojärjestelmään tutustumiseksi. Lisäksi muita provinssivierailuja on suunnitteilla. Suomalaistoimijoista muun muassa Suomen Akatemia, Valtion teknillinen tutkimuskeskus (VTT) ja TEKES ovat tiivistäneet suhteitaan Kanadaan.

Suomen ja Albertan välillä on käynnistymässä kaksivuotinen hanke, jonka tarkoituksena on saada aikaan konkreettista innovaatioyhteistyötä albertalaisten ja suomalaisten yritysten kesken. Hankkeessa osapuolina ovat Albertan provinssi (Alberta Innovates, Albertan teknologiaministeriö), VTT ja TEKES. Hankkeeseen on laajaa kiinnostusta myös muiden suomalaistoimijoiden taholta.

Tavoitteet:

- Hyödynnetään Ottawan suurlähetystön verkostoituminen viranomaisten, akateemisen maailman ja elinkeinoelämän kanssa.
- Edistetään uusia suomalaisten ja kanadalaisten toimijoiden välisiä yhteyksiä ja tutkijaliikkuvuutta.
- Pyritään tunnistamaan yhteistyömahdollisuudet tehokkaasti ja tiedotetaan niistä. Erityisesti potentiaalia nähdään arktisen ja energiatutkimuksen alalla, materiaalitutkimuksessa, nanotieteessä ja puunjalostustekniikassa. Lisäksi kiinnostusta yhteistyöhön on terveyden tutkimuksen alalla.
- Hyödynnetään Ilmatieteen laitoksen Kanadan kanssa aloittaman arktisten alueiden sää- ja jäämonitorointihankeen satelliittiteknologian potentiaali.

8. ILMASTONMUUTOS, YMPÄRISTÖ JA ENERGIA

8.1. Ilmastokysymykset

Kanada on perinteisesti tunnettu vahvana kansainvälisen ympäristöpolitiikan edelläkävijänä, mistä on osoituksena erityisesti happosateiden ja otsonikadon vastainen toiminta. Kanada on kuitenkin viime vuosina muuttanut huomattavasti kantojaan ilmastonmuutokseen liittyvissä kysymyksissä. Maa käytännössä irtautui Kioton ilmastopimuksen velvoitteista vuonna 2007 ja Kioton sopimuksen tilalle hyväksyttiin ”Turning the corner”-toimintaohjelma. Nykyisin toimin toimintaohjelmankaan tavoitteista ei tulla saavuttamaan kuin puolet alkuperäisistä 2007 esitetystä vähennystavoitteista. Kanada on myös ilmoittanut, että se ei aio olla mukana Kioton pöytäkirjan mahdollisessa II-vaiheessa. Kanada on sitonut politiikkansa Yhdysvaltain ratkaisuihin eikä ole ryhtynyt sitoviin toimiin kasvihuonekaasupäästöjen kunnianhimoiseksi rajoittamiseksi.

Kööpenhaminan ilmastokokouksen jälkeen Kanada alensi aiempaa tavoitetasoaan yhdenmukaiseksi Yhdysvaltain kanssa, joka ei ole ratifioinut Kioton pöytäkirjaa. Käytännössä tämä tarkoittaa 17 prosentin vähennystä kasvihuonekaasuista vuoteen 2020 mennessä vuoden 2005 tasoon verrattuna (eli 2,5 %:n lisäystä vuoteen 1990 verrattuna, kun Kioton pöytäkirjan tavoitteena on 5,2%:n päästöleikkaus). Kanadalla ei ole kansallista strategiaa, jolla se pyrkisi saavuttamaan edellä mainitun tavoitteen. Vaikka liittovaltion tasolla ei ole tehty päätöksiä sitovista toimista, eräät provinssit ovat kuitenkin asettaneet itselleen kunnianhimoisia tavoitteita päästöjen vähentämiseksi. Provinseista Albertalla, Quebecillä sekä Brittiläisellä Kolumbialla on käytössä hiilidioksidivero. Lisäksi Brittiläinen Kolumbia ja Quebec suunnittelevat päästökaupparjestelmää.

EU:n näkökulmasta on erittäin tärkeää, että Kanada laatisi kattavan ja uskottavan suunnitelman ilmastotavoitteidensa saavuttamiseksi. Aktiivisempi toiminta antaisi myös tärkeän viestin kehittyville talouksille Kanadan halukkuudesta toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Samalla EU haluaa rohkaista Kanadaa vastuullisuuteen energiantuottajana, erityisesti öljyhiekkatuotannon osalta. Tätä edistävät EU:n ja Kanadan tehostettu dialogi, tutkimus- ja kehitystyö ja EU-yritysten investoinnit uusiutuvan energian alueella. Monenkeskiseen ilmastorahoitukseen liittyvissä kysymyksissä Kanadan ja EU:n kannat ovat olleet lähellä toisiaan, ja tätä dialogia on syytä jatkaa.

Tavoitteet:

- Vaikutetaan Kanadaan sitovan ja kattavan kansainvälisen ilmastopimuksen aikaansaamiseksi ja sen omien ilmastomuutoksen vastaisten toimien vahvistamiseksi.
- Edistetään tutkimusyhteistyötä ja kanssakäymistä energiasektorilla ja erityisesti uusiutuvan energian alueella sekä luonnonvarojen, ilmastomuutoksen ja ympäristön tutkimuksen aloilla.

8.2. Ympäristö

Suomi nähdään Kanadassa vahvana ympäristöosaajana. Keskeisiä Suomen ja Kanadan välisiä yhteistyöalueita ovat arktisen ympäristön suojelu ja öljyhiikkateollisuuden kielteisten ympäristövaikutusten rajoittaminen. Kanadan öljyvarannoista valtaosa sijaitsee Albertan öljyhiikkakentillä. Öljyhiikkateollisuus on merkittävä saastuttaja, koska öljyn erottaminen maa-aineksesta kuormittaa ilmaa, maaperää ja vesistöjä merkittävästi. Prosessin ympäristöhaittojen vähentämiseen panostetaan. Kanadassa kiinnostavat tähän liittyvät ympäristöteknologian tuotteet ja prosessit, joista Suomella on vahvaa osaamista. Kemiran, Outotecin ja Albertan yliopiston välillä on myös käynnistynyt tutkimusprojekti, jossa tavoitteena on löytää ratkaisuja vaarallisten jätevesien käsittelemiseen.

Tavoitteet:

- Tehostetaan yhteistyötä, jolla edistetään arktisen ympäristön erityisolosuhteet huomioon ottavien teknologisten ratkaisujen käyttöönottoa.
- Rohkaistaan suomalaisia yrityksiä tekemään yhteistyötä kanadalaisten toimijoiden kanssa sellaisten ratkaisujen etsimiseksi, joiden avulla voidaan vähentää öljyhiikkateollisuuden ympäristövaikutuksia.

8.3. Energia

Kanadalla on mittavat luonnonvarat, joista öljy, maakaasu, perusmetallit ja uraani ovat keskeisimmät. Huolimatta omavaraisuudestaan Kanada pyrkii vähentämään hiilen ja öljyn käyttöä lämmön ja sähkön tuotannossa. Kiinnostus uusiutuvaan energiaan, josta Suomessa on jo runsaasti kokemusta, osaamista ja teknologiaa, on tällä hetkellä voimakkaassa kasvussa. Erityisesti biomassa on saatavuutensa vuoksi osoittautunut Kanadassa varteenotettavaksi vaihtoehdoksi, joskin sen osuus energianlähteenä on vielä erittäin

vaatimaton. Quebecin provinssissa on valmisteilla kymmeniä biovoimalahankkeita, samoin Brittiläinen Kolumbia on edelläkävijä alueella.

Suomalaiset lämmön- ja sähköntuotannon ratkaisut voivat olla hyödyksi Kanadassa, jossa pyritään hajautetumpaan energiantuotantomalliin. Myös kaukolämmön kiinnostavuus lämmönjakelussa kasvaa voimakkaasti. Suomen näkökulmasta tähän liittyy erinomaisia kaupallisia mahdollisuuksia. Paikallisen puuraaka-aineen hyödyntämistä voidaan lisätä yhdistämällä kaukolämpö biomassalla tuotettuun energiaan. Tähän kiinnostusta on erityisesti pienempien kaupunkien ja taajamien voimaloilla, jotka tuottavat sekä sähköä että lämpöä. Näiden rakentamisesta Suomessa on paljon kokemusta. Kanadassa ei ole tällä sektorilla vielä riittävästi omaa osaamista, joten ulkomaisia yhteistyökumppaneita tarvitaan. Suomalaiset yritykset voivatkin menestyä Kanadassa tarjoamalla kokonaisvaltaisia ratkaisuja, jotka sisältävät suunnittelun, laitetoimitukset ja käyttökoulutuksen.

Suomalaisen teknologiaosaamisen tunnettuuden ansiosta kynnys suomalaisyrityksille on alhainen. Kanadan bioenergiayhdistys (CanBio) ja Kanadan kaukolämpöyhdistys ovat ilmoittaneet halukkuutensa tehdä yhteistyötä Suomen kanssa ja edistää suomalaiseen teknologiaan perustuvien hankkeiden toteuttamista Kanadassa.

Tavoitteet:

- Tuetaan suomalaisyrityksiä niiden pyrkiessä hyödyntämään kaupallisia mahdollisuuksia energiasektorilla. Käytetään hyödyksi Suomen tunnettuutta ja myönteistä kuvaa Kanadassa.
- Rohkaistaan suomalaisia yrityksiä aktiivisuuteen uusiutuvan energian, hajautetun energiantuotannon ja kaukolämpöteknologianvienti-jayhteistyömahdollisuuksien löytämiseksi Kanadassa.

9. KORKEAKOULU- JA KOULUTUS-YHTEISTYÖ

9.1. Korkeakoulutus

Korkeakoulutus tarjoaa tärkeän väylän Suomen ja Kanadan välisen yhteistyön lisäämiseksi. Niin Suomessa kuin Kanadassa korkeakoulutus on laadukasta, ja korkeakoulujen välillä on jo paljon yhteistyötä. Tärkeää on vahvistaa kumppanuuksia Suomen ja Kanadan korkeakoulujen välillä entisestään. Olemassa olevia ohjelmia ja yhteistyörakenteita tulisi hyödyntää korkeakoulujen välisten kumppanuuksien lisäämiseksi ja opiskelija-, opettaja- ja tutkijaliikkuvuuden edistämiseksi. Korkeakoulujen omat toimet ovat keskeisiä strategisten kumppanuuksien vahvistamisessa. Opiskelijaliikkuvuuden lisäämiseksi on myös tärkeää kehittää joustavia ratkaisuja, kuten mahdollisuuksia lyhytaikaisiin vaihto-ohjelmiin. Suomessa tulisi myös kehittää ulkomaalaisten opiskelijoiden saapumispalveluja.

Konkreettisesta yhteistyöhankkeesta esimerkkinä mainittakoon Suomen ja Albertan provinssin välinen suunnitelma professorivaihto-ohjelmasta, jossa osapuolina olisivat Helsingin yliopisto ja Aalto-yliopisto sekä Albertan (Edmonton) ja Calgaryn yliopistot. Tärkeä rooli toimissa on myös Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksella CIMO:lla ja Fulbright Centerillä. Liikkuvuutta tuetaan esimerkiksi North2North-ohjelman kautta (arktisen alueen korkeakoulujen yhteistyöverkosto). Yhteistyötä rahoitetaan lisäksi EU-Kanada-ohjelman kautta, josta CIMO tiedottaa.

Suomen ja Kanadan välillä on käynnistetty neuvottelut nuorisovaihtosopimuksesta, joka todennäköisesti lisää tuntuvasti opiskelija- ja nuorisovaihtomaiden välillä tulevaisuudessa niin korkeakoulutuksessa kuin laajemminkin.

Tavoitteet:

- Edistetään suomalaisten ja kanadalaisten korkeakoulujen kumppanuuksia ja kehitetään niitä tukevia toimia.
- Pyritään lisäämään kanadalaisopiskelijoiden liikkuvuutta Suomeen, ml. lyhytaikaisten vaihtomahdollisuuksien avulla. Kehitetään saapumispalveluja Suomessa.
- Varmistetaan Suomen ja Kanadan välisen nuorisovaihtosopimuksen pikainen valmistuminen ja voimaantulo.

9.2. Peruskoulutus ja toisen asteen koulutus

Suomea ja Kanadaa yhdistää hyvä menestys kansainvälisessä PISA-vertailussa, osin hyvin eri lähtökohdista. Suomessa peruskoulujärjestelmä

rakentuu melko yhtenäiselle väestöpohjalle, Kanadassa oppilaiden etninen tausta on puolestaan kirjava. Toisaalta maita yhdistää se, että ne ovat hajanaisesti ja harvaan asuttuja sekä kaksikielisiä. Sekä Suomi että Kanada ovat sijoittuneet PISA-vertailussa toistuvasti lukutaidon, matematiikan ja luonnontieteiden osalta OECD:n kärkimaiden joukkoon.

Vaikka Kanada on itsekin ansioitunut vertailuissa, on siellä huomattu Suomen poikkeuksellinen menestys ja koulutusjärjestelmään halutaan tutustua tarkemmin. Suomen näkökulmasta Kanadan onnistunut koulutuspolitiikka, mukaan lukien menestys ratkottaessa monikulttuurisen väestön ja oppilaiden heterogeenisuuden mukanaan tuomia haasteita, tarjoaa erityisen kiinnostavan kumppanuusmahdollisuuden. Suomesta ja erityisesti pääkaupunkiseudun kunnista onkin viime vuosina tehty useita vierailuja Kanadaan, ja keskeisenä teemana on ollut monikulttuurisuus opetuksessa.

Ammatillinen koulutus on jatkuvasti lisännyt vetovoimaisuuttaan Suomessa ja siitä on muodostunut tasavertainen vaihtoehto lukiokoulutukselle. Kanadassa ammatillinen koulutus ei ole yhtä selkeästi profiloitunutta kuin Suomessa, ja toisen asteen keskeyttämisprosentti on korkea. Suomalainen järjestelmä onkin herättänyt kiinnostusta Kanadassa korkean laatunsa ja työelämälähtöisyytensä takia.

Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO on yhteistyössä Opetushallituksen ja Alberta Teachers' Associationin kanssa käynnistänyt opettajien ja asiantuntijoiden välisen kumppanuushankkeen Albertan provinssin ja Suomen välillä. Hankkeen toimintaan sisältyy sekä rehtori- että opettajavaihtoa toisen asteen oppilaitosten välillä. Osallistujat ovat edustaneet niin yleissivistävää kuin ammatillista koulutusta.

Tavoitteet:

- Hyödynnetään suomalaiseen peruskoulutukseen ja toisen asteen koulutukseen kohdistuva kiinnostus Suomen tunnettuuden lisäämiseksi Kanadassa.
- Aktivoidaan yhteistyötä, jonka tarkoituksena on koulutusta koskeva tutkimus sekä tiedon ja kokemusten vaihto liittyen monikulttuurisuuden mukanaan tuomiin haasteisiin opetuksessa.
- Vakiinnutetaan koulutusyhteistyöverkosto Albertan ja Suomen välisenä kumppanuushankkeena ja laajennetaan tätä toimintaa Kanadan muiden provinssien kanssa.
- Selvitetään mahdollisuudet oppilas- ja opiskelijaliikkuvuuden lisäämiseksi Kanadan ja Suomen välillä.

10. OIKEUS- JA SISÄASIAT

10.1. Henkilö- ja tavaraliikkuvuus

Kanada käy Yhdysvaltain kanssa neuvotteluja Pohjois-Amerikan yhteisestä turvallisuusvyöhykkeestä (North American Security Perimeter). Tavoitteena on yhtenäistää kolmansista maista tulevien henkilöiden maahantuloa, tavaroiden tuontia ja liikkumista koskevia määräyksiä niin, että Yhdysvaltain ja Kanadan välisellä rajalla toteutettavia tarkastuksia voitaisiin helpottaa. Tämä saattaisi kuitenkin merkitä ESTA-tyyppisen järjestelmän (Yhdysvalloissa käytössä oleva Electronic System for Travel Authorization) käyttöönottoa Kanadassa ja tavaratarkastusten tiukentumista kanadalaisissa satamissa ja lentokentillä, millä olisi vaikutusta myös suomalaisille.

EU-maista Tšekin, Romanian ja Bulgarian kansalaiset tarvitsevat toistaiseksi viisumin Kanadaan. EU:n näkökulmasta viisumipakko asettaa jäsenmaat eriarvoiseen asemaan ja se katsoo, että viisumivapauden tulisi koskettaa kaikkia jäsenmaita yhtäläisesti. Kanadan maahantulolainsäädäntöä on vastikään uusittu siten, että se mahdollistaa perusteettomien turvapaikkahakemusten sujuvan käsittelyn, mikä herättää myös toiveita viisumipakon pikaisesta poistamisesta.

Tavoitteet:

- Toimitaan EU:ssa sen varmistamiseksi, että suunnitteilla oleva Kanadan ja Yhdysvaltain yhteinen turvallisuusvyöhyke ei tarpeettomasti vaikeuta henkilöiden matkustamista ja tavaravientä Kanadaan.
- Toimitaan EU:n kannan toteuttamiseksi, jonka mukaan Kanadan tulee viipymättä soveltaa viisumivapautta kaikkiin EU-kansalaisiin.
- Pyritään varmistamaan, että EU:n ja Kanadan välillä neuvoteltava uusi lentomatrustajätietojen luovuttamista koskeva PNR-sopimus on oikeudellisesti velvoittava ja takaa lentomatrustajan oikeusturvan.

10.2. Maahanmuutto ja siirtolaisuus

Kanada on tunnettu yhtenä johtavista maahanmuuton kohdemaista maailmassa sekä pitkäaikaisesta sitoutumisestaan pakolaisten ja humanitääristä apua tarvitsevien ihmisten auttamiseen. Kanadalla on ollut systemaattisesti maahanmuuttoa ja kansantalouden tarpeita edistävä ulkomaalaispolitiikka-

ka useiden vuosikymmenien ajan. Kanada ottaa vastaan vuosittain noin 250 000 maahanmuuttajaa. Maahanmuuttojärjestelmän ensisijainen tavoite on ammattitaitoisten maahanmuuttajien houkuttelevaaminen. Suurin ryhmä, johon kuuluu 65 prosenttia kaikista maahanmuuttajista, onkin niin sanottu taloudellisten maahanmuuttajien luokka. Työperäinen maahanmuutto on edelleen kasvussa.

Kanada on onnistunut maahanmuuttopolitiikassaan pääosin erittäin hyvin. Maahanmuuttajien lapset pääsevät osallisiksi hyvästä koulutuksesta ja maahanmuuttajat osallistuvat varsin aktiivisesti poliittiseen päätöksentekoon. Kanada on myös hyvin sitoutunut tasavertaisuuden periaatteeseen. Maahanmuuton koetaan varsin yleisesti auttavan maan taloutta. Kaikki merkittävät kanadalaiset puolueet kannattavat monikulttuurisuutta ja maahanmuuttoa ja kohdistavat toimiaan myös erilaisille vähemmistöryhmille.

Euroopassa voitaisiin kiinnittää huomiota erityisesti Kanadan työperäisen maahanmuuton pistejärjestelmään, kun mietitään keinoja omien järjestelmien kehittämiseksi. Oppia on otettavissa myös proaktiivisesta kotouttamispolitiikasta, jossa yhdistyvät onnistuneesti julkiset ja yksityiset toimet. Huomionarvoista on myös se, että vaikka Kanada on virallisesti monikulttuurinen maa, silti myös maahanmuuttajien kanadalaista identiteettiä ja kansalaisuuden merkitystä korostetaan.

Suomella on paljon opittavaa Kanadan järjestelmästä. Suomi voi hyödyntää Kanadan kokemuksia maahanmuuttopolitiikasta pohjana keskustelulle maahanmuuton eri näkökohdista.

Tavoitteet:

- **Aktivoidaan yhteistyötä, jonka tavoitteena on tiedon ja kokemusten vaihto maahanmuuttokysymyksissä, ml. työperäinen maahanmuutto, turvapaikanhakijoiden vastaanottaminen sekä maahanmuuttajien kotouttaminen.**

11. JULKISUUSDIPLOMATIA

Ulkoasiainministeriön julkisuusdiplomatian tavoitteena Kanadassa on vahvistaa myönteistä Suomi-kuvaa ja tukea suurlähetystön toiminnallisia tavoitteita. Ydinviestinä tuodaan Suomea esille tietoon ja osaamiseen pohjaavana modernina pohjoismaisena ja eurooppalaisena valtiona, joka on avoin yhteistyölle Kanadan kanssa.

Suomi-kuvan edistämisessä merkittävä etu on se, että Suomi tunnetaan Kanadassa ennestään ja maahan liittyvät mielikuvat ovat oikeansuuntaisia: Suomessa on korkea koulutustaso ja teknologinen osaaminen ja Suomi on vauras pohjoismainen hyvinvointivaltio, josta kaiken lisäksi tulee erinomaisia jääkiekkoilijoita. Tunnettuutta lisää suuri suomalaistaustainen väestö Kanadassa; useimmat ihmiset tuntevat ainakin jonkun kanadansuomalaisen henkilön.

Julkisuusdiplomatian keinoina Kanadassa ovat medianäkyvyys, jota tukevat säännölliset toimittajavierailut Suomeen, ja maiden välinen Massey College Fellows -ohjelma, jonka kautta ryhmä kokeneita kanadalaistoimittajia tutustuu vuosittain Suomeen. Lisäksi keinoina ovat verkkoviestintä, kulttuuri sekä asiantuntijavierailut, joissa teemoina viime aikoina ovat olleet mm. innovaatiopolitiikka ja suomalainen bioenergiaosaaminen. Kulttuurin ja luovien alojen yhteistyön ja liiketoiminnan merkitys kasvaa edelleen. Suurlähetystöllä ja sen kontakteilla voi olla merkittävä rooli kulttuurivientihankkeiden tukemisessa.

Suomen suurlähetystö Ottawassa järjestää kulttuuritapahtumia myös muiden EU-maiden kanssa sekä pohjoismaisena ja pohjoismais-balttilaisena yhteistyönä. Lisäksi edustusto tukee muiden toimijoiden tuottamia suomalaista kulttuuria esitteleviä tapahtumia. Kohteeksi on pyritty valitsemaan erityisesti nousevia aloja, kuten video-, sirkus- ja valokuvataiteet. Myös suomalainen elokuva on ollut Kanadassa erityisen vahvasti esillä. Foorumeina ovat olleet muun muassa Toronto International Film Festival ja HotDocs-dokumenttifestivaali. Lisäksi Suomi on osallistunut Torontossa, Ottawassa ja Vancouverissa kiertävään vuosittaiseen EU-filmifestivaaliin. Jatkossa tulee selvittää, miten Kanadan suomalaisten suurjuhlat voidaan hyödyntää julkisuusdiplomatian kanavana entistä paremmin.

Tavoitteet:

- Vahvistetaan Kanadassa kuvaa Suomesta kiinnostavana ja modernina eurooppalaisena valtiona.
- Vaikutetaan julkisuusdiplomatian keinoin erityisesti tämän toimintaohjelman kaupallis-taloudellisten ja innovaatioyhteistyötavoitteiden toteutumiseen.

ULKOASIAINMINISTERIÖN JULKAISUJA

7 / 2011

ISSN 0358-1489
ISBN 978-951-724-953-9
PDF ISBN 978-951-724-954-6